

vergadering **C74**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 30 november 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bart Claes aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de bescherming van de natuur in oude kleiputten met opvulverplichting – 499 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de stand van zaken in het GRUP 'Leidingstraat Antwerpen-Ruhr (Geleen)' – 558 (2021-2022)	5
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van PFAS en geneesmiddelen in het grondwater – 574 (2021-2022)	9
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over PFOS-lozingsnormen – 577 (2021-2022)	10
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opslag van chemisch afval – 617 (2021-2022)	14
VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toegang tot natuur voor personen met een fysieke beperking en verminderde mobiliteit – 629 (2021-2022)	18
VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de thema-audit Omgevingsvergunningen – 630 (2021-2022)	21
VRAAG OM UITLEG van Joke Schauvliege aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het begrip 'verharding' en de aanleg met kunstgras – 645 (2021-2022)	24
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over criteria voor het weigeren van vergunningen op basis van ammoniakuitstoot – 666 (2021-2022)	26

VRAAG OM UITLEG van Bart Claes aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de bescherming van de natuur in oude kleiputten met opvulverplichting – 499 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, mijn streek, de Rupelstreek, wordt gekenmerkt door een aaneenschakeling van oude kleiputten. In de exploitatievergunning van dergelijke kleiwinningsgroeves werd in het verleden stelselmatig een opvulverplichting opgelegd. Dergelijke groeves met opvulverplichting worden als definitieve opslagplaatsen (DOP's) gecatalogeerd, waarbij vanaf een opvulcapaciteit van 1000 kubieke meter steeds een voorafgaande omgevingsvergunning vereist is om tot die opvulling te kunnen overgaan.

Nadat de kleiwinning werd stopgezet, zijn echter veel van deze putten van nature volgelopen met water en vormen zij unieke natuuroases met een enorme en vaak uiterst zeldzame biodiversiteit. Een schoolvoorbeeld hiervan is onder meer de oude BEGO-put te Schelle waarbij de kleiwinning reeds begin jaren 90 werd stopgezet, en waar de natuur zich sindsdien en tot op heden ongestoord, zonder tussenkomst van de mens, heeft kunnen ontwikkelen.

In uw beleidsnota verklaarde u uitdrukkelijk dat wij onze Vlaamse natuur absoluut klimaatrobuust moeten maken met bijzondere aandacht voor waterrijke gebieden, dat via het vergunningenbeleid de milieukwaliteit moet worden verbeterd met de nadruk op de ontwikkeling van blauw-groene netwerken en ecosystemen, alsook dat de achteruitgang van de biodiversiteit in Vlaanderen absoluut gestopt moet worden. Het systematisch opvullen van dergelijke oude kleiputten, die intussen tot echte Vlaamse natuurparels zijn geworden, lijkt dan ook haaks te staan op uw beleid.

Opnieuw geldt de oude BEGO-kleiput in Schelle als voorbeeld. Op dit ogenblik loopt er immers een omgevingsvergunningsaanvraagprocedure om deze kleiput op te vullen, waarna volgens het aanvraagdossier, op deze site – begrijpe wie kan – opnieuw een vijver zou worden aangelegd. Eerst dus unieke natuurwaarden vernietigen, om daarna artificieel natuurwaarden te creëren.

Wat is uw standpunt, minister, over de opvulverplichting van oude groeves en graverijen waarvan de exploitatie reeds decennia geleden werd stopgezet en die in tussentijd verworpen zijn tot unieke natuurparels met vaak uitzonderlijke biodiversiteit?

Bent u als minister van Omgeving bereid om een structureel opvulverbod uit te vaardigen met betrekking tot dergelijke oude groeves indien deze opvulling niet geschiedt binnen een door u te bepalen termijn of als dergelijke graverijen zich na de exploitatiestopzetting van nature hebben ontwikkeld tot natuurparels die aan door u te bepalen criteria beantwoorden?

Welke andere initiatieven neemt u desgevallend in dit verband?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: In eerste instantie wens ik te benadrukken dat er wettelijk geen algemene opvulverplichting bestaat. In specifieke dossiers zoals deze kan een opvulling inderdaad zijn opgelegd via de verleende vergunning. De afwerking van de voormalige groeve moet dan steeds gebeuren zoals beschreven in de verleende vergunningen.

In het geval van de oude BEGO-kleiput zal het gebied finaal worden afgewerkt als 'natte natuur' zoals beschreven in het verleende ministerieel besluit van 11 maart 2019, en in lijn met het advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) op de geïntegreerde totaalvisie 'concept natuurinrichting' voor de site aan de Tuinlei.

Als er voortschrijdende inzichten zijn over de realisatie van het eindreliëf en de inrichting van het gebied, moeten deze uiteraard steeds kaderen in de nabestemming van het gebied en moet hiervoor een nieuwe omgevingsvergunning worden verleend.

Het opleggen van een structureel opvolverbod voor oude groeves en graverijen is niet aan de orde. Rekening houdende met de goede ruimtelijke ordening en de mogelijke impact op de omgeving zal er dossier per dossier door de administraties worden beoordeeld of een opvulling mogelijk en opportuun is, en of hier voorwaarden aan verbonden moeten worden. Tijdens het openbaar onderzoek kunnen door alle betrokkenen opmerkingen en/of bezorgdheden over het project worden overgemaakt.

Er lopen op dit moment geen andere initiatieven.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Dank u wel voor uw antwoord, minister. Ik heb het niet allemaal heel goed kunnen horen. Ik denk dat er misschien een technisch probleem is met uw geluid? Maar ik denk dat ik wel een idee heb van wat u hebt gezegd. U bent momenteel niet voor een algemeen verbod. De procedure voor de put in kwestie loopt nog. We zullen het dan zelf ook wel opvolgen op provinciaal en op lokaal niveau. Voorlopig heb ik daar geen verdere vragen bij.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik ben ook wat bezorgd over de kwaliteit van het geluid, want ik heb inderdaad het antwoord ook niet zo heel goed gehoord. Ik meen begrepen te hebben dat u gezegd hebt dat er geen algemene opvolregel is, maar dat dit bepaald wordt in de vergunning. Ik meen dat in dezen, zeker wat betreft de ontginningsgebieden zoals kleiputten, op het ogenblik dat geoordeeld wordt dat er een ontginning mag gebeuren, er ruimtelijk ook altijd een nabestemming wordt vastgelegd. U hebt daar ook naar verwezen. Er kan in tussentijd natuurlijk wel wat tijd overheen gaan, en er kunnen dan andere evoluties gebeuren, maar ik denk dat het belangrijk is dat steeds de nabestemming voor ogen wordt gehouden. We moeten vermijden dat, wanneer een bepaalde plant of een diertje zich op een natuurlijke manier tijdelijk in die omgeving bevindt, men dat gaat aangrijpen om te stellen dat de nabestemming niet gerealiseerd mag worden. Anders vrees ik dat ontginningen vaak, nog veel meer dan vandaag, onder druk zullen komen te staan en eigenlijk onmogelijk worden gemaakt.

Ik weet niet wat in dit geval de nabestemming van die putten precies is, maar die zou steevast te allen tijde gerealiseerd moeten worden. Daar moet u mee over waken. Maar ik zie u knikken, minister, dus in die zin zitten we op dezelfde lijn. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de stand van zaken in het GRUP 'Leidingstraat Antwerpen-Ruhr (Geleen)' – 558 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, ik wil een opvolgvraag stellen over het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) rond de Leidingstraat Antwerpen-Ruhr. Daar zijn al een aantal vragen over gesteld door collega's, en ik moet u niet vertellen dat de aankondiging over de komst van die leidingstraat voor heel wat commotie blijft zorgen in de 45 gemeenten uit Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant die mogelijk getroffen zullen worden door de komst van de pijpleidingen.

Uit het groot aantal reacties die tijdens de publieke raadpleging op de startnota verzameld zijn, blijkt dat een groot aantal particulieren, gemeenten, organisaties, verenigingen enzovoort, momenteel met heel wat vragen achterblijven.

Op dit moment zou het dossier zich nog altijd in de scopingfase bevinden, waarbij de startnota evolueert naar een zogeheten scopingnota. Het planvoornemen zou in deze fase moeten verbeteren en alternatieven en varianten op de tracés worden onderzocht.

Op vroegere vragen van collega's hebt u geantwoord dat u in oktober al enkele vraagtekens uit dit dossier zou wegnemen. Dat is door omstandigheden een paar keer uitgesteld. Ondertussen zitten we al op het einde van de maand november, dus al meer dan een maand later dan de oorspronkelijke timing die u aan de collega's genoemd had. Vandaar mijn volgende vragen.

In de procesnota staat, en ik citeer: "Het is de ambitie om de scopingnota in september 2021 neer te leggen. Dit is grotendeels afhankelijk van de inspraakreacties en noodzakelijke wijzigingen." De vooropgestelde timing van september, maar ook die van oktober, werd blijkbaar niet gehaald. Minister, weet u wanneer de nota wel zal worden neergelegd? Heeft het niet behalen van deze deadline gevolgen voor de daaropvolgende deadlines? Zo ja, wat zijn de verwachte verschuivingen in de timing van het hele proces?

Kunt u inzicht geven in de alternatieven die in de publieke inspraakronde naar voren zijn gebracht? Welke alternatieven worden daarvan onderzocht, en welke niet?

Is er op dit moment concrete interesse van bedrijven uit de chemische industrie om die pijpleiding aan te leggen? Zo ja, van welke en voor welke stof? Zo'n pijpleiding heeft natuurlijk slechts zin als er voldoende klanten zijn, om het zo uit te drukken.

Een factcheck uit De Standaard wees onlangs uit dat een toename van het transport per pijpleiding niet betekent dat er een afname van het wegverkeer is. Met andere woorden, de bedoeling van de pijpleidingen geven uiteindelijk niet het resultaat dat daarvan zou kunnen worden verwacht. Pijpleidingen leiden wellicht net tot extra capaciteit bij wegvervoer. Op welke manier zult u erover waken dat deze pijpleidingen niet tot meer vervoer over de weg zullen leiden?

Ten slotte verwijs ik nog eens naar De Standaard, waarin onlangs geschreven werd dat de bodemstructuur van landbouwgrond na de aanleg van leidingen niet volledig hersteld wordt. Volgens experts duurt het jaren om de effecten van de verstoring

in de grondlagen weg te werken. Wat zult u ondernemen om het waardeverlies van deze gronden te compenseren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik heb in deze commissie al eerder op uw vraag aangegeven dat het aantal inspraakreacties gigantisch was. Er waren 4300 inspraakreacties. We hebben ook gezegd dat we al die reacties goed zullen bekijken. Er is heel wat bezorgdheid over de impact van de tracés op natuur en op woningen en gebouwen.

Om die bezorgdheden te beantwoorden hebben het planteam en mijn administratie verschillende stappen gezet. Ten eerste, de kritiek op de doelstellingen is grondig besproken op een rondetafel met onafhankelijke experts. Het verslag van de rondetafel wordt eerstdaags afgerond. Het planteam heeft daarnaast ook de drie tracés grondig herbekeken. Dat werk is nog niet helemaal afgerond, maar mijn administratie geeft aan dat de impact op zowel natuur als landbouw en woningen sterk kan worden beperkt. Dat zijn we nu aan het bekijken, onder andere door de toepassing van bijzondere aanlegtechnieken en door gebruik te maken van gestuurde boringen.

Wat de timing betreft, heb ik de administratie gevraagd om zo snel mogelijk het analysewerk over zowel de doelstellingen als de tracés af te ronden. Ik verwacht dat elk moment. Vervolgens kan ik daar dan mee naar de regering gaan.

Het Departement Omgeving en het planteam hebben recent een nieuwsbrief gepost over de inspraakreacties. Het gaat alle kanten uit. Vaak gaat het over zeer lokale voorstellen ter hoogte van waardevolle gebieden, gebouwen en woningen. Al die voorstellen zijn meegenomen in het tracéonderzoek. Daarnaast wijzen mensen zeer terecht op de impact op hun leefomgeving. Een derde groep inspraakreacties zouden tracéalternatieven kunnen worden genoemd. Er zijn voorstellen om het tracé maximaal te bundelen met het Albertkanaal en E313 en met andere infrastructuur. In de praktijk is het echter niet zo dat er bestaande infrastructuur is waar voldoende ruimte beschikbaar is voor de verbinding tussen Antwerpen, Geleen en het Ruhrgebied. De vaststelling is dat er langs het Albertkanaal en de autosnelweg zeer veel bebouwing aanwezig is en dat dit een belangrijke aanleiding geweest is om dit planproces op te starten en te zoeken naar een ander tracé met minder impact.

Een vierde groep van alternatieven zijn de andere verkeersmodi. Er wordt in de inspraak gepleit voor alle andere modi, te beginnen met de weg, dus vrachtverkeer of tankwagens, en ook voor de spoorweg en de binnenvaart. De experts pleiten voor een multimodale benadering waarin binnenvaart en leidingen een duidelijke complementaire plaats hebben. Om een energietransitie en de transitie naar een CO₂-neutraliteit waar te maken, zullen we dus verschillende modi nodig hebben. Ten slotte zijn er de inspraakreacties waarin gepleit wordt om andere technologie te ontwikkelen en toe te passen. Daar zijn verschillende varianten van. Ik probeer het te duiden met twee voorbeelden. Er wordt gepleit om leidingen aan te leggen op de bodem van het Albertkanaal. Anderen verwijzen naar de kanaaltunnel, dus een grote geboorde koker. Zonder hierop al te willen vooruitlopen, lijken deze naar technische haalbaarheid niet evident. Het voorbeeld van het Albertkanaal zou de scheepvaart in het gedrang brengen. Het is dus allemaal zeer complex.

Dan kom ik tot het antwoord op uw derde vraag. Ik heb aan essencia gevraagd of er interesse is. Essencia heeft een bevraging gedaan bij zijn leden. Daaruit blijkt dat 40 procent van de bedrijven al gebruikmaakt van leidingen en een groei tot sterke groei verwacht de komende vijf tot tien jaar. Een derde van de bedrijven die nu nog geen gebruikmaakt van pijpleidingen, verwachtte wel dat binnen de vijf jaar te moeten doen in het kader van de modal shift. De helft van de bedrijven

overweegt een transitie naar groene molecules voor de huidige productstromen en verwacht hierin een groei de komende tien jaar. 65 procent van de bedrijven overweegt om in de toekomst gebruik te maken van alternatieve groene-energie-dragers. De meeste verwachten dat binnen de tien jaar. Dat is dus uit de bevraging naar voren gekomen. Ik zal dan ook verder met de sector bekijken wat men bijvoorbeeld bedoelt met groene molecules. Als gezegd wordt dat een derde van de bedrijven nog geen gebruikmaakt van pijpleidingen, betekent dat dan dat zij de switch zullen maken? Er zijn dus nog een aantal zaken die ik grondig met de sector verder moet bespreken vooraleer er begonnen wordt aan zo'n groot project.

Inhoudelijk deel ik de bezorgdheid dat een dergelijk project net niet mag leiden tot extra wegverkeer, integendeel, anders schiet het een deel van zijn doel natuurlijk voorbij. Het lijkt mij dat hiervoor garanties ingebouwd moeten worden. Dat zal ik samen met collega Peeters grondig bekijken. Ik denk dat het de evidentie zelf is dat we daar garanties inbouwen.

Dan kom ik tot uw laatste vraag. We hebben het een vorige keer al gehad over het belang van vergoedingen. Ik heb toen ook aangegeven dat we daar in het vervolgtraject verder aandacht voor zullen moeten hebben.

Ik stel vast dat de landbouwverenigingen vragende partij zijn voor een vergoedingsprotocol zoals dat al bestaat met bijvoorbeeld Fluxys, Aquafin en Elia. Ik ben dat voorstel momenteel aan het bekijken. Ik denk dat een dergelijk protocol nodig is om het project verder vorm te geven.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, bedankt voor uw uitgebreid antwoord en ook voor het feit dat u akkoord gaat met een aantal analyses die ik mijn vragen verwerkt heb. U zegt dat u elk moment informatie over de timing verwacht. Het is nu eind november. Ik hoop dat we daar voor het einde van het jaar duidelijkheid over krijgen.

U zegt dat u verder zult overleggen met de sector en samen met minister Peeters zult bekijken wat eventuele alternatieven zijn. Ik denk dat het belangrijk is om terug te koppelen naar de betrokken gemeentebesturen, die dan op hun beurt hun bevolking kunnen informeren, want er blijft nog heel wat ongerustheid bestaan. Ik denk dat het belangrijk is dat de bevolking geïnformeerd wordt over de vertraging en ook voldoende betrokken wordt bij de mogelijke alternatieven en oplossingen die geboden kunnen worden voor de problemen en de vragen van de gemeentebesturen en de bevolking. Ik heb daarom de volgende vraag. In welke mate en wanneer voorziet u een terugkoppeling naar de bevolking en de betrokken gemeentebesturen?

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Ik wil me graag aansluiten bij de vraag van de collega. Ik kijk ook uit naar de scopingnota. Minister, ik wil u bedanken om de alternatieven die worden onderzocht al summier toe te lichten. Ik vind het alleen spijtig – en ik heb dat hier al eens gezegd – dat een ander alternatief niet meegenomen werd. In Nederland is er al een leidingstraat, die onder andere de haven van Rotterdam verbindt met Geleen. Die leidingstraat loopt zowat parallel met de Vlaamse grens en bevindt zich niet zo ver van de Antwerpse haven, ten noorden ervan. Het is volgens mij niet zo moeilijk om een aftakking te maken van de Antwerpse haven naar daar, zodat wij mee gebruik kunnen maken van die leidingstraat, waardoor de impact op Vlaams grondgebied te minimaliseren zal zijn. Is dit eigenlijk onderzocht? Is dit meegenomen in de studie? Waren er hierover al contacten met uw Nederlandse collega's?

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Dank u, collega Vandenhove, voor uw vraag. Het thema blijft inderdaad voor heel wat ongerustheid zorgen. Na uw antwoord, minister, ben ik eigenlijk ongeruster dan de vorige keer. Toen zei u dat u goed gestoffeerd wilde zijn over de vraag of dit project wel voldoende noodzakelijk is. U wilde ook bekijken of het dossier voldoende onderbouwd is voor we aan zo'n ingrijpend project starten. Ik hoor u nu een aantal dingen zeggen waardoor u aangeeft dat het voldoende onderzocht is. Ik hoop dat er toch nog verder wordt doorgevraagd en dat ook experts worden bevraagd om een duidelijk kader te schetsen voor de industrie. Daaruit kan dan blijken dat de industriële transitie echt wordt ingezet en in welke mate die pijpleiding in dat kader past.

De industriële transitie zorgt voor twee uitdagingen: fossielvrij en circulair. Het eerste project dat hier voorligt, betreft fossiele grondstoffen vervoeren voor de plasticindustrie. Dat is toch wel het andere uiterste. Daar komt ook bij dat er heel wat pijpleidingen vrijkomen als we echt naar een fossielvrije industrie gaan. De vraag is maar of dit project nog wel past in de toekomst van die industriële transitie en of dat ook niet grondiger moet worden onderzocht dan enkel aan de bedrijven te vragen of zij potentieel zien in het gebruik van zo'n pijpleiding. In alle eerlijkheid denk ik dat een bedrijf nogal snel zegt dat alle externe investeringen wat hen betreft goed zijn. Maar we moeten hier toch ook de maatschappelijke kosten tegenover durven te zetten.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, ik wil kort op deze vraag tussenkomen. Ik denk dat iedereen heel duidelijk weet en ervaart hoeveel onrust dit traject en project met zich meebrengt in het Vlaamse land, zeker daar waar de lijnen getrokken zijn en waar men dus mogelijk een leidingstraat van 45 meter – eventueel aangepast naar 20 of 10 meter – wil realiseren. Dat heeft een gigantische impact op het leven en welzijn van mensen. Er is grote ongerustheid over.

Minister, u hebt vorige keer aangegeven dat u bij de noodzaak van dat traject heel wat vraagtekens had en dat u dat ten gronde wilde laten onderzoeken. U hebt net naar de bevraging binnen de sector verwezen, maar ik ga ervan uit dat u naar nog ruimere onderbouwing kijkt. Ik moet ook vaststellen dat vanop het terrein bezorgdheden naar boven gekomen zijn. Punt één is dan ook dat we moeten bekijken of het überhaupt interessant of noodzakelijk is dat we hier op deze manier mee verdergaan, ja dan neen.

Ten tweede heb je het verhaal rond de mogelijkheden om bijvoorbeeld bepaalde stromen te voorzien. U verwijst daarvoor naar de multimodaliteiten die er qua mobiliteit zijn. Maar u geeft toch – die indruk heb ik – ook aan dat het leidingverhaal zeker een piste is die nog altijd wordt onderzocht. Dat heeft misschien minder impact, iets wat bij de burgers en zeker ook bij de gemeentebesturen alvast een bezorgdheid was. Men komt met een gigantisch groot verhaal van 45 meter en men zal het nadien een stukje inkrimpen. Maar uiteindelijk blijven er wel een aantal lasten of bezorgdheden. In die zin is het ook belangrijk om transparantie te geven over alle onderzochte alternatieven en/of waarom bepaalde alternatieven wel of niet zouden kunnen.

En ik zou ook willen vragen, minister, als punt één besproken is en u komt aan punt twee rond tracés en eventuele alternatieve modi, op welke manier dan het verdere gesprek en/of inspraak met de lokale besturen en met de burger georganiseerd zal worden. Er is al inspraak geweest, maar als er grondige wijzigingen zijn, heeft dat natuurlijk opnieuw impact op die mensen. Daarom zou ik graag willen informeren op welke manier de terugkoppeling gebeurt en of er opnieuw een mogelijkheid zou zijn naar inspraak.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik deel natuurlijk de bezorgdheid die er op het terrein is. Het feit dat er zoveel reacties op zijn gekomen, toont ook aan dat we daar niet lichtzinnig mee moeten omgaan. Dit dossier komt zo ongeveer elke legislatuur wel weer naar boven. Ik denk dus dat we ons werk grondig moeten doen.

Collega Aerts, niet enkel de sector wordt bevraagd. Ik heb ook de experts gevraagd om mij een terugkoppeling te geven. Ik heb ook gevraagd of zo'n pijpleiding kan bijdragen tot de klimaattransitie. Ik verwacht daar van de experts een omstandig antwoord op. Ik heb eerder al aangegeven dat ik nog bijkomende vragen heb en die ook zal stellen aan de sector.

Dat moet inderdaad gebundeld worden, mevrouw Rombouts. We willen zeker zijn dat dit project nodig is voor de toekomst, niet alleen voor de sector, maar ook in heel het verhaal rond klimaattransitie. We gaan daar breed naar kijken. Ook de experts zijn daar dus over bevraagd.

Collega Claes, er is op verschillende tijdstippen een Trilog-overleg, met Noordrijn-Westfalen, Vlaanderen en Nederland. Er wordt dus heel vaak overlegd, ook heel specifiek over dit dossier. Met Nederland is er zelfs een structureel overleg daarover.

Ik ben het er ook mee eens dat de terugkoppeling naar lokale besturen de evidentie zelve is. De lokale besturen kunnen natuurlijk ook terugkoppelen naar hun bevolking. Ik zal dat ook nog doen. Ik ga mij nog niet uitspreken over de details, maar het lijkt me evident om dat ook op het gepaste tijdstip te doen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u wel, minister. Voor mij zijn er twee tijdstippen. Ten eerste verwacht u eerstdaags de verdere evolutie van het dossier. Daar nemen we dan akte van. Ik ga ervan uit dat dat voor het einde van het jaar is. Het tweede punt is dan wanneer en op welke manier u zult terugkoppelen naar vooral de gemeentebesturen, zodat die ook hun bevolking kunnen informeren. Ik denk dat er nog heel wat onduidelijke elementen in het dossier zitten, vandaar het grote belang om erover terug te koppelen naar de bevolking.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van PFAS en geneesmiddelen in het grondwater – 574 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, begin deze maand konden we lezen dat de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) begin volgend jaar zal starten met een onderzoek naar de aanwezigheid van PFAS-verbindingen en geneesmiddelen in het grondwater. Ze zal daarvoor testen uitvoeren op de bestaande meetpunten in Vlaanderen.

Vlaanderen beschikt over verschillende grondwatermeetnetten, die de beschikbare grondwaterkwantiteit en de grondwaterkwaliteit van de watervoerende lagen in beeld brengen. Per grondwaterlichaam wordt de evolutie al in kaart gebracht. In

de diepe en ondiepe grondwaterlagen voert de VMM al verschillende jaren uitgebreide analyses en peilmetingen uit, waarbij gecontroleerd wordt of de kwaliteit van het grondwater voldoet aan een heel aantal normen.

Ik heb een aantal vragen voor u, minister. Op welke meetnetten zal de VMM die analyses uitvoeren? Wordt er naast het primaire meetnet en het freatische meetnet ook naar andere meetnetten gekeken? Hoe werd de lijst bepaald van nieuwe verbindingen en stoffen waarop bemonsterd zal worden?

Hoe zal de expertise van de diverse agentschappen en departementen worden ingezet om de lijst van stoffen waarop getest wordt, waar nodig te verbeteren? Wanneer verwacht u resultaten van dit onderzoek? En welk budget stelt u ter beschikking voor deze meetcampagne?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Wat uw eerste vraag betreft, over de analysecampagnes: wij zullen uitsluitend putten van het primair en het freatisch grondwatermeetnet van de VMM gebruiken, met natuurlijk een focus op freatische, dus ondiepere grondwaterlagen, zo hebben de experts mij verteld.

De keuze van stoffen is gesteund op het lopend Europees proces omtrent de watchlist grondwater. Daarin zijn PFAS-verbindingen en medicamenten ook opgenomen. Aanvullend is dit pakket uitgebreid met andere PFAS-verbindingen die momenteel door de labo's kunnen worden bepaald.

Bij deze analysecampagne gaat het over een pilootonderzoek voor Vlaanderen. Tot op heden is er immers weinig informatie beschikbaar over de diffuse verspreiding van de te onderzoeken stoffen. Zowel de resultaten van deze campagne als voorbereidingen voor eventuele vervolgcampagnes zullen besproken worden met andere agentschappen en departementen. Ik denk dat het ook goed is dat we dat doen. De resultaten zullen, afhankelijk van het verloop van de onderzoekscampagne, vermoedelijk in april beschikbaar zijn, en het budget dat we hebben uitgetrokken is 100.000 euro.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Bedankt voor uw zeer duidelijk antwoord, minister. Al mijn vragen zijn beantwoord, en ik heb eigenlijk niet direct bijkomende vragen. Alleen wil ik ook ondersteunen wat u zegt: het is belangrijk om over de departementen heen samen te werken om nieuwe inzichten die er komen in de komende periode, zeker mee op te pikken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over PFOS-lozingsnormen – 577 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): PFOS en PFAS is een thematiek die ons allen bezighoudt, en er zijn heel wat actuele zaken die ons tot een aantal acties brengen, door een aantal extra inzichten. Minister, uit een schriftelijke vraag blijkt dat er in heel Vlaanderen in totaal 72 bedrijven vergund zijn voor het lozen van perfluorverbindingen, waarvan 68 bedrijven vergund voor de lozing van PFOS en

67 voor de lozing van PFAS. Dat, en de hele discussie rond lozingen en lozingsnormen, maakt dat ik daar toch even dieper in ben gaan snuisteren, en u een aantal vragen wilde stellen.

Er is namelijk sinds 1 februari 2021 een nieuw toetsingskader uitgewerkt waarmee de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) aanvraagdossiers moet beoordelen. Dit nieuwe toetsingskader is pas recent van toepassing. Voorheen werden de lozingsnormen voor PFOS als volgt vastgelegd. Voor textielbedrijven is er een norm voor PFOS van 10 microgram per liter, op basis van de sectorale lozingsnormen voor textiel, in bijlage 5.3.2. De sectorale lozingsnormen dateren van 2010 en sindsdien zijn de gebruiksrestricties onder de POP-verordening (persistent organic pollutant) verstrengd. In de textielsector mag PFOS niet meer gebruikt worden. De sectorale lozingsnormen voor textiel zullen herzien worden naar aanleiding van de implementatie van de Europese BREF's (BBT referentiedocumenten) en BBT-conclusies (beste beschikbare techniek) voor textiel in het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM).

Een tweede element is dat andere bedrijven nog een norm hebben gekregen die voor PFOS onder andere gebaseerd was op de toenmalige PNEC-waarde (predicted no effect concentration). Dit is ad hoc afgeleid uit de milieukwaliteitsnorm (MKN) van 30 microgram per liter. Dit is voor PFOS de hoogst vergunde lozingsnorm.

Ten derde kregen andere bedrijven een lagere norm afgestemd op de gemeten concentraties in hun afvalwater. Via actiefkoolzuivering bleek dat waarden van rond de 1 à 2 microgram per liter haalbaar zijn; deze technieken evolueerden de laatste jaren systematisch verder.

Ten vierde werd bij recente vergunningen vaak ook de rapportagegrens zelf – 0,1 microgram per liter – opgelegd als lozingsnorm, gezien de uitfasering van PFOS.

De Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) heeft in 2018 en september 2020 nieuw wetenschappelijk advies gepubliceerd waarin de als veilig beschouwde hoeveelheid PFAS veel lager ligt dan tot dan aangenomen werd. Het ging namelijk van 150 nanogram PFOS per kilogram lichaamsgewicht per dag in 2008 naar 0,63 nanogram voor alle PFAS in 2020. Aan de hand van deze wetenschappelijke indicatoren zal de Europese Commissie normen vastleggen op basis van het advies van EFSA, maar ook rekening houdend met andere indicatoren zoals de analysecapaciteit in de laboratoria, de economische gevolgen en lokale factoren. Deze nieuwe normen worden eind 2021 verwacht.

Ondertussen was er recent ook nog de discussie rond de verstrenging van lozingsnormen bij een bedrijf van 30 microgram per liter afvalwater naar 1 microgram per liter afvalwater. Diezelfde norm geldt voortaan ook voor PFOA en PFOSA.

Minister, ik had u graag enkele vragen gesteld, specifiek over de lozingsnormen.

Zijn er volgens u nog bedrijven die een problematische lozingsnorm in hun vergunning hebben? Welke milieukwaliteitsnorm wordt gehanteerd en hoe verhoudt de lozingsnorm zich ten opzichte van de milieukwaliteitsnorm? Acht u een aanpassing van die lozingsnormen dan noodzakelijk?

Wat is uw plan van aanpak om eventueel lozingsnormen aan te passen? Zal dat individueel per bedrijf zijn of per omgevingsvergunning gebeuren, sectoraal of algemeen? Voorziet u dit op te nemen in de VLAREM-trein? Hebt u hiervoor een concreet voorstel op tafel liggen en wat houdt dat voorstel in? Welke wetgeving dient hiervoor specifiek aangepast te worden?

Gezien het voortschrijdend inzicht rond de impact van PFOS, worden bedrijven met een lozingsnorm groter dan 0,1 microgram per liter PFOS extra gecontroleerd op

de verkregen lozingsnorm? En wordt anderzijds de impact op mens en omgeving van de betreffende bedrijven in kaart gebracht? Welke timing is daarbij vooropgesteld?

Welke maatregelen acht u op korte of op middellange termijn noodzakelijk om het risico op mens en omgeving tot een aanvaardbaar niveau in te perken? Wat onderneemt u daarvoor?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Het grootste deel van de bedrijven die vergund zijn voor PFAS, komen uit de textielsector. Voor deze bedrijven gelden de sectorale lozingsnormen.

Daarnaast zijn er ook een aantal bedrijven buiten de textielsector die vergund zijn voor het lozen van onder meer PFOS. Destijds werden de betrokken lozingsnormen gebaseerd op de toenmalige PNEC-waarde van 30 microgram per liter. Dit was de concentratie waarvan destijds gezegd werd dat ze geen schade zou berokkenen. Maar al deze vergunningen zullen dus op korte termijn herbekeken worden. In de provincie Antwerpen zal dit gebeuren op initiatief van de bestendige deputatie. In de andere provincies zal mijn administratie het initiatief nemen. Deze acties zijn trouwens ook opgenomen in het PFAS-actieplan. Dat zijn de werkafspraken die we overeengekomen zijn.

Bij de geplande herziening van de lozingsvergunningen zal de Vlaamse Milieu-maatschappij zich in haar advies baseren op de ontwerpnormen die de Europese Commissie recent heeft voorgesteld voor 24 PFAS. Deze 24 PFAS zullen op termijn worden toegevoegd aan de lijst van de richtlijn Prioritaire Stoffen. De materie is op Europees niveau nog in volle beweging, zoals u ook weet, maar wij wachten natuurlijk niet op de definitieve uitkomst, en daarom heb ik mijn administratie de opdracht gegeven om nu al de PFAS-lozingsnormen te herevalueren.

Ik kom tot uw tweede vraag. Naast het bijstellen van de vergunningen van bedrijven heb ik mijn administratie ook de opdracht gegeven om de bestaande sectorale lozingsnormen voor de textielsector in VLAREM aan te passen. Het is ook logisch dat we dat doen. Deze aanpassing wordt momenteel voorbereid door de administratie en zal verlopen volgens de daarvoor voorziene procedure.

Wat uw derde vraag betreft: alle bedrijven met een lozingsnorm voor PFAS worden regelmatig gecontroleerd en zijn standaard opgenomen in de routinecontroles. Daarnaast zijn er extra controles voorzien voor bedrijven die niet vergund zijn voor het lozen van PFAS, maar waar bij de metingen door de VMM een waarde van minstens 0,2 microgram per liter is gemeten. Deze extra controles zullen worden afgerond tegen het voorjaar van 2022, en waar nodig zal er ook gehandhaafd worden. Dat is ook een van de redenen waarom wij tien extra milieu-inspecteurs aanwerven vanaf volgend jaar, omdat we ook extra inspecteurs willen inzetten voor het handhaven van PFAS.

Verder kunnen ook bij de bijstelling van de omgevingsvergunning specifieke monitoringsfrequenties voor PFAS opgelegd worden, los van de monitoringsfrequenties die reeds in VLAREM zijn vervat. Dit zal door de vergunningverlenende overheden bekeken worden tijdens de bijstellingsprocedures.

Op korte en middellange termijn zal mijn administratie dus werk maken van de aanpassing van de sectorale en de bijzondere lozingsnormen. Het is immers belangrijk dat we deze normen in lijn brengen met de laatste wetenschappelijke inzichten. Dat zal ook een continue evolutie zijn.

Verder zorg ik ook op korte termijn voor bijkomende meet- en monitoring-campagnes voor lucht, water en bodem, alsook voor humane biomonitoring. Dit moet toelaten de risico's zo goed mogelijk in te schatten en te lokaliseren. Uiteraard is er ook de kordate handhaving bij bedrijven: vandaar ook die extra mensen.

Ik verwijs ook naar de volgende rapporten van de door de Vlaamse Regering aangestelde opdrachthouder. Die worden verwacht in maart en juni van volgend jaar en zullen ook onderzoeksresultaten en aanbevelingen bevatten om het beleid verder te voeden. Met die aanbevelingen zullen we het PFAS-actieplan natuurlijk waarschijnlijk updaten met aangepaste of nieuwe acties zoals gesuggereerd door het rapport van de opdrachthouder.

Gelet op de ernst en de techniciteit van het PFAS-dossier is ook een goede communicatie bijzonder belangrijk. De opdrachthouder kreeg daarom ook de taak om de communicatie te centraliseren en de burgers en lokale besturen goed te informeren over alle nieuwe evoluties in het dossier.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik ben blij dat er inderdaad ook een actieplan komt om naar die lozingsnormen te kijken. Ik moet immers toegeven dat, op het moment waarop ik de lijst zag van het aantal bedrijven en de lozingsnormen, in de context van de nieuwe bekende waarden van 2018 en 2020, ik toch wel enigszins bezorgd was: hoe gaan we nu om met die toegekende lozingsnormen? Ik denk dat de 3M-discussie duidelijk is voor iedereen, en daar is ook over gecommuniceerd, maar ik zie dat er nog bedrijven zijn die 30 of 25 microgram hebben, en heel wat bedrijven hebben een lozingsnorm van 10 microgram. Dan heb ik een aantal vragen.

Ten eerste is er de vraag naar het aanpassen van de lozingsnormen, maar ten tweede begrijp ik dat u ook meer gaat controleren bij de bedrijven. In welke mate wordt dan ook de impact op de omgeving mee in kaart gebracht of gemonitord? Dat was me iets minder duidelijk, maar misschien heb ik het niet goed begrepen. In dezen is er natuurlijk een heel duidelijke bron. Je zou verwachten dat dit via het water is, maar ik weet niet of er in specifieke bedrijven ook nog andere wegen van eventuele potentiële verspreiding zouden zijn. Dat is misschien ook wel in overweging te nemen. Ik ga ervan uit dat het heel duidelijk gericht is op die lozing, maar ook van daaruit kan er misschien een impact zijn. Ik kan eigenlijk niet zo goed inschatten wat ik me daar dan bij moet voorstellen. Als er 30 of 25 of 10 microgram wordt geloosd in zo'n omgeving, heeft dat daar al dan niet een impact? Ik kan me indenken dat ook burgers in die omgeving daar vragen over stellen. Er was een bedrijf in Limburg, in Sint-Truiden, dat ook een hoge lozingsnorm had. Daar zijn die vragen er ook wel. Minister, bij dezen stel ik dus nog eens heel duidelijk de vraag: in welke mate en op welke manier wordt de impact op de omgeving in die bedrijven ook in beeld gebracht?

U sprak over de centralisatie van de communicatie ten overstaan van de burgers. Dat zou dan eigenlijk ook berusten bij de coördinator die is aangesteld, de heer Vrancken. Is dat dan ook zo specifiek voor dit plan rond die lozingsnormen voor de bedrijven, of ziet u dat als iets aparts, en wie is daar dan eventueel verantwoordelijk voor?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega Rombouts, dank u wel voor de vraag. Ik wil me aansluiten bij uw laatste vraagstelling. Het is zo dat ons milieubeleid eigenlijk vooral georiënteerd is op de output van het lozen, het uitstoten, maar dat er niet altijd voldoende aandacht wordt besteed aan het ontvangende milieu.

Minister, mijn vraag is dan ook heel concreet: als normen worden bekeken en bijgesteld, hoe gaat u dan om met die milieugebruiksruimte? Dat wordt heel vaak gebruikt in het kader van de stikstofdiscussie, maar eigenlijk kun je dat ook als heel belangrijk principe gebruiken voor PFOS en PFAS, en eigenlijk voor alle producten en stoffen die worden uitgestoten. Hoe zal daarmee worden omgegaan? Zullen we ons vergunningensysteem geleidelijk aan ook daarop afstemmen? Niet alleen voor stikstof is het vat immers vol. Ook voor alle stoffen die niet thuishoren in het milieu, zal er op een bepaald moment een soort drempel zijn wanneer het vat vol is en waarmee men rekening moet houden. Wordt er ook op die manier nagedacht over het aanpassen van onze normen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dat klopt, mevrouw Schauvliege, u hebt er zelf halvelings op geantwoord. Er is inderdaad impact op de omgeving. Dat moet bekeken worden in het kader van de individuele vergunningsprocedures voor bijstelling van de lozingsnormen. Dat zal via vergunningen gaan, via de project-MER's (milieueffect-rapport) tijdens de vergunningsprocedures. Voor de aanpassing van de sectorale normen zal er een plan-MER komen. We zullen vooral langs die weg werken.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Voorzitter, minister, ik begrijp dat de lozingsnormen en het vergunningenkader moeten worden bekeken binnen Omgeving. We moeten dan de meest aangewezen norm vastleggen. Dat moet duidelijk zijn voor iedereen.

Maar ik ben toch wel bezorgd over de impact van de toepassing van de eventuele lozingsnorm, die op dat moment correct werd toegepast – daar was een vergunning voor. Er zou toch een impact kunnen zijn op de omgeving. Ik denk daarbij aan het voorbeeld in Willebroek. Ik denk dat iedereen achterover is gevallen van de impact daar op een nieuwe woonomgeving door een fabriek die blijkbaar gebruikmaakte van PFAS-stoffen. Niemand had in eerste instantie een vermoeden, maar de impact was groot. Ik roep u op, minister, en ik vraag u om dat mee te nemen voor de toekomst en om dat beter in beeld te brengen voor de burger. Wordt vervolgd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opslag van chemisch afval – 617 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik heb een vraag over de opslag van chemisch afval, naar aanleiding van een case van enkele weken geleden. Al zes jaar lang staat er 150.000 liter explosief, giftig en bijtend afval gestockeerd op de gronden van De Vlaamse Waterweg (DVW). Het chemisch afval staat er al sinds in 2016, toen het bedrijf Mitraco failliet ging. Het bedrijf lag op het industrieterrein aan de Taunusweg in Munsterbilzen. De Vlaamse Waterweg is eigenaar van de site en verleende destijds concessierechten aan Mitraco.

In totaal gaat het om 150 containers van 1000 liter. Een deel van de chemische stoffen is giftig, bijtend of zelfs zeer explosief. Zo bevatten enkele containers zwavelzuur, natriumhydroxide of glycol. Glycol kwam in 2014 nog in de media omdat de stof naar Syrië werd verscheept voor de productie van mosterdgas. Al

die stoffen staan zes jaar later nog steeds gestockeerd in een halfopen loods met gaten in het dak.

De Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) oordeelde in 2019 dat er geen extra veiligheidsmaatregelen nodig waren. Nochtans wijzen experts op de gevaren van ontploffing en bodem- en grondwaterverontreiniging. Al in 2016 concludeerde een bodemonderzoek dat de normen voor vluchtige organische componenten (VOCI's) overschreden zijn en sanering nodig is.

De reden voor het aanslepende probleem is juridisch getouwtrek tussen de OVAM, eigenaar DVW en de curator. Nu is DVW een openbare aanbesteding voor het ophalen en het verwerken van het afval gestart, maar dit is geen voorafname dat DVW de kosten op zich zal nemen. Het kan dus nog maanden tot jaren duren eer het afval wordt opgeruimd.

Minister, gezien de ernst van de situatie, is het niet nodig om sneller in te grijpen en veiligheidsmaatregelen uit te voeren?

VOCI's, zoals benzeen, kunnen kankerverwekkend zijn. De ongerustheid bij de omwonenden over hun gezondheid is groot. Op welke manier gaat u de buurtbewoners ondersteunen?

Bestaat er een afwegingskader op basis waarvan men beslist om over te gaan tot ambtshalve sanering om verdere vervuiling te voorkomen? Wanneer wordt dit toegepast? Wanneer niet?

Zijn er in Vlaanderen nog sites met verwaarloosde opslag van chemisch afval? Zo ja, welke?

Dit is het zoveelste schandaal van chemische vervuiling. Op welke wijze gaat u dit in de toekomst voorkomen? Welke hervormingen in het milieu- en saneringsbeleid overweegt u?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel voor de zeer terechte vragen, collega Schauvliege.

De OVAM is geen afvalverwerker, dat moet ik misschien eerst even meegeven. Het is de bevoegde overheid voor het Materialendecreet en het Bodemdecreet, dat weet u. De OVAM stelde Sweco aan om te evalueren of het achtergelaten afval het nemen van veiligheidsmaatregelen noodzakelijk maakt.

Het rapport van deze evaluatie concludeerde dat het achtergelaten afval voldoende afgeschermd was om het risico voorlopig op een aanvaardbaar niveau te houden en dat geen veiligheidsmaatregelen nodig waren. Ondanks de afwezigheid van een onmiddellijk risico vormt het achterlaten van afval natuurlijk een milieumisdrijf.

Er werd daarom door de omgevingsinspectie een proces-verbaal (pv) opgesteld lastens De Vlaamse Waterweg op 6 maart 2019. Op 10 november van dit jaar is de omgevingsinspectie nogmaals ter plaatse gegaan en heeft zij opnieuw vastgesteld dat er geen exploitatie meer plaatsvindt en dat het terrein bovendien volledig omheind en afgesloten is. Er is op dit moment dus geen indicatie dat er sneller moet worden ingegrepen of dat een veiligheidsmaatregel vereist is.

Betreffende uw tweede vraag: de conclusie dat er geen humaan-toxicologisch risico uitgaat van de verontreiniging werd in het meest recente oriënterend bodemonderzoek onderschreven. In dit onderzoek werd ook besloten dat er geen voorzorgs- of veiligheidsmaatregelen nodig waren voor de bodemverontreiniging. Een

overschrijding van de bodemsaneringsnorm betekent niet automatisch dat er sprake is van een noodzaak tot veiligheidsmaatregelen.

Wat uw derde vraag betreft: de rollen, het normenkader en de uit te voeren stappen bij een mogelijke bodemverontreiniging worden uitvoerig beschreven in het Bodemdecreet en het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering (VLAREBO). De mogelijkheden voor de OVAM om ambtshalve op te treden, zijn hierin opgenomen. Ook de verantwoordelijkheden en principes bij het achterlaten van afvalstoffen zijn duidelijk bepaald in het Materialendecreet.

Uit zorg voor een goede besteding van overheidsmiddelen heeft de OVAM een beoordelingskader uitgewerkt om tot de uitvoering van een ambtshalve verwijdering over te gaan. In dit kader is onder meer opgenomen dat de OVAM niet ambtshalve optreedt indien er een bijzondere toezichthouder betrokken is. Naast beheerder/eigenaar is De Vlaamse Waterweg ook toezichthouder. Het is dus aan De Vlaamse Waterweg om de nodige stappen te ondernemen. De Vlaamse Waterweg geeft aan een bestek voor de afvalverwijdering te hebben gepubliceerd. De opening zou eerstdaags plaatsvinden. De afvalverwijdering zal begin 2022 opgestart kunnen worden. De Vlaamse Waterweg heeft ook aangegeven na uitvoering van de afvalverwijdering een oriënterend bodemonderzoek (OBO) in het kader van de stopzetting van de activiteiten op het terrein te laten uitvoeren.

In verband met uw vierde vraag: om al die informatie te verzamelen zouden we dus alle dossiers van bedrijven die mogelijk chemisch afval opgeslagen zouden kunnen hebben, moeten openen om te kijken of daar dergelijke vaststellingen gedaan werden. Ik heb aan de administratie gevraagd om dit systematisch op te volgen, zodat we daar een volledig zicht op hebben, ook in het kader van het register dat eraan komt. Het wordt natuurlijk opgevolgd door de omgevingsinspectie. Dossier per dossier telkens gaan kijken wie mogelijk chemisch afval opslaat, dat is geen manier van werken. Daarom is de vraag gesteld om dat in de toekomst systematisch te bundelen.

Vervolgens is er uw vijfde vraag, over de PFAS-problematiek. Die is zeer terecht. De PFAS-problematiek maakt inderdaad zeer duidelijk welke risico's chemische stoffen met zich meebrengen en dat er diverse verbeteringen mogelijk zijn in hoe we ons hierop organiseren. Daar staan we eigenlijk nog in de kinderschoenen. Vandaar dat we werk maken van een versterking van het beleid inzake chemische stoffen, onder andere in het actieplan van een jaar geleden dat we aan het uitrollen zijn.

Op het niveau van kennisontwikkeling zet ik samen met minister Beke een belangrijke stap vooruit met het oprichten van een kennishub Omgeving en Gezondheid. Ik heb vaak gezien dat de kennisuitwisseling vanuit Omgeving en Milieu naar Gezondheid niet optimaal gebeurt. Daar moeten we meer gestructureerd aan werken, vandaar die hub. Een belangrijk onderdeel van de kennishub is de vijfde cyclus van de Vlaamse humane biomonitoring. Verder wordt ook de samenwerking tussen de verschillende administraties rond het beleid inzake chemische stoffen versterkt en zal er een link worden voorzien met de kennishub.

Zowel mijn administratie als ikzelf verlenen volledige medewerking aan de werkzaamheden van de onderzoekscommissie en de opdrachthouder. Ik kijk dan ook uit naar de bijkomende inzichten die uit deze rapporten zullen voortvloeien, zowel bij de opdrachthouder als bij de onderzoekscommissie, om het beleid verder te versterken.

Want we hebben een actieplan en we rollen dat uit, maar ik besef heel goed dat we moeten openstaan voor zowel de suggesties van de onderzoekscommissie als voor die van de opdrachthouder, die nog verder aan het werk is.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het klopt inderdaad dat er veel werk aan de winkel is. Er duiken continu nieuwe dossiers op, in de PFOS-sfeer, maar ook in andere, want hier gaat het over andere producten.

In de PFOS-commissie was er ook sprake van een soort van protocol dat werd opgemaakt tussen de OVAM en het agentschap Zorg en Gezondheid. Is dat protocol ook in dit verhaal geactiveerd?

Tijdens de hoorzittingen in de PFOS-commissie hoorden we zowel van het agentschap Zorg en Gezondheid als van de OVAM de enorme impact van de personeelsbesparingen. Bij het agentschap Zorg en Gezondheid ging het over min 36 procent ten opzichte van het aantal medewerkers in 2010, bij de OVAM over min 30 procent. Nu er terecht verhoogde aandacht komt voor deze stoffen, zal dat ervoor zorgen dat er extra middelen en mensen worden ingezet voor de noodzakelijke functies die er zijn om de veiligheid en de gezondheid van de Vlaming te garanderen? Want beide administraties hebben verklaard dat het op deze basis niet meer verder kan.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik wil u graag een bijkomende vraag stellen. Want de site waarnaar collega Schauvliege verwijst, ligt in mijn achtertuin en ook in de uwe. Ik wil de zaak wat overstijgen. Ik stel inderdaad vaak vast dat officiële rapporten, zoals die van de OVAM, aangeven dat bepaalde dossiers in orde zijn of geen onmiddellijk gevaar vormen. Maar als je dan verder kijkt, naar andere experten, naar topexperten, dan zeggen zij dat er wel van alles aan de hand is. Ik vraag me af hoe we daar dan het beste mee kunnen omgaan, want dat geeft heel weinig vertrouwen.

Verder stel ik in dit dossier vast dat er wordt gezegd dat de site voldoende is afgeschermd en dat er geen onmiddellijk gevaar is. Maar ik heb mij laten vertellen door mensen die het echt kunnen weten, namelijk de burgemeester in kwestie, dat er op het domein of in de hal zelf sporen van braak waren, van mensen die daar geweest zijn. Je kunt er dus gewoon zo binnenwandelen, binnenkomen of binnenrijden. En dat geeft toch wel een bijzonder groot gevaar, als we weten wat voor stoffen er zijn.

Ik vind het wat te gemakkelijk om te zeggen dat de site is afgeschermd en dat er dus geen gevaar is. Een verlaten site die niet goed is afgeschermd, geeft wel een groot gevaar.

De Vlaamse Waterweg heeft inderdaad een aanbesteding uitgeschreven om de afvalhopen op te ruimen. Maar ik heb ook wel begrepen dat, als de financiering niet klaar en duidelijk is, er zal worden gewacht met opruimen. Maar voor dit soort dossiers kan er niet langer worden gewacht. Er moet worden opgeruimd en achteraf moet er een bericht worden gestuurd naar de verantwoordelijke. Hoe kijkt u daartegenaan?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik ga eerst in op de vraag van collega Schauvliege. Het protocol met het agentschap Zorg en Gezondheid bestond al en wordt nu verder versterkt. Dit wordt ook ingezet en verder opgenomen in die kennishub.

Op de locaties waar chemisch afval opgeslagen ligt, wordt regelmatig controle uitgevoerd door de afdeling Handhaving. Het betreft dan sites waar vergunningen zijn afgeleverd of sites die gekend zijn door bijvoorbeeld klachten of meldingen.

Voor sites waar nog een exploitant is, is deze verantwoordelijk voor de verdere opvolging van eventuele vervuiling.

Voor sites in faling is de verantwoordelijke de curator. Voor sites waar er geen exploitant, noch curator is, is de eigenaar van de betrokken percelen verantwoordelijk. Het dossier waarnaar collega Danen verwijst, werd gecheckt door de bodem-saneringsdeskundige en wordt opgevolgd door de afdeling Handhaving. Zoals jullie weten, collega's, heeft de burgemeester ook bevoegdheden op dit vlak. Hij kan maatregelen treffen en heeft ook de bevoegdheid om over te gaan tot sluiting. Het is de taak van het lokaal bestuur om te bekijken wat er verder lokaal nog dient te gebeuren.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. U begrijpt dat wij, ook naar aanleiding van de hele PFOS-zaak, zeer ongerust zijn over gevaarlijke stoffen in onze omgeving en zeker op verwaarloosde sites. Wij zullen dit dus zeer grondig verder opvolgen. Ik denk dat we op dit vlak in Vlaanderen een tandje moeten bij steken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toegang tot natuur voor personen met een fysieke beperking en verminderde mobiliteit – 629 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Uit het coronanatuuronderzoek van de Universiteit Hasselt bleek dat bijna alle respondenten tijdens de coronacrisis regelmatig de natuur introkken, velen zelfs meerdere keren per dag. Dat is natuurlijk bijzonder positief.

Daarom organiseerde het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) in samenwerking met de Arteveldehogeschool van Gent in het Parkbos een demonstratiedag voor personen met een fysieke beperking en verminderde mobiliteit, om te tonen hoe ook zij van de natuur kunnen genieten. Ik was daar zelf ook aanwezig. Minister, naar aanleiding van die demodag uitte u de ambitie om zoveel mogelijk werk te maken van specifieke aanpassingen op het terrein om mensen met een beperking of mensen die hulpmiddelen nodig hebben zoveel mogelijk de kans te geven om van de natuur te genieten, een initiatief dat ik natuurlijk zeker wil ondersteunen.

Sinds 2019 loopt er een onderzoeksproject naar haalbare oplossingen. Er wordt gezocht naar goede praktijkvoorbeelden en de barrières en vooral de hefbomen voor gebruikers worden in kaart gebracht. Men wil creatief nadenken en werkzame oplossingen genereren en toepassen. Al in 2006 heeft het ANB een Vademecum Integrale toegankelijkheid van parken opgesteld.

Ik heb enkele vragen naar aanleiding van dit initiatief, minister.

Hoe evalueert u het onderzoeksproject? Wat zijn die barrières en hefbomen? Komen er veel best practices uit dat onderzoek naar voren?

Hebt u een plan van aanpak om werk te maken van specifieke aanpassingen op het terrein?

Is er een rol weggelegd voor Inter, het agentschap Toegankelijk Vlaanderen, bij de ontwikkeling van dat plan en de uitvoering ervan?

Zult u een beroep doen op de lokale besturen om uw ambitie te verwezenlijken?

Hebt u een timing in gedachten om met concrete initiatieven te komen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega, we hebben in het kortlopende onderzoeksproject 'Revalideren in het bos' de barrières en hefbomen in kaart gebracht, onder andere via een focusgesprek met een aantal deelnemers uit de doelgroep.

Als belangrijke barrières kwamen naar voren: onvoldoende informatievoorziening op voorhand en ter plaatse; een standaard rolstoel is niet altijd geschikt voor bezoek aan natuur; roosters zijn niet geschikt en klappoortjes zijn te zwaar; verharde routes zijn onvoldoende uitdagend.

Belangrijke hefbomen die naar voor kwamen zijn de volgende. Terreinaanpassingen die de authenticiteit van de natuurbeleving verbreken, moeten worden vermeden. Ook voor mensen met verminderde mobiliteit mag natuur wild zijn en vooral ook zo blijven. Avontuurlijke elementen en spelelementen waarbij men iets bijleert over het gebied, worden als meerwaarde gezien. Diversiteit in planten en dieren komt naar boven als een zeer aangename ervaring. En de mogelijkheden om naar het toilet te gaan bijvoorbeeld zijn bij deze doelgroep zeer uitgesproken.

Er horen ook best practices bij het onderzoeksproject. Na feedback in een expertengroep werden volgende aanpassingen en uitwerkingen in dit praktijkvoorbeeld Parkbos Gent geselecteerd. De informatievoorziening omtrent de toegankelijkheid wordt verhoogd door routes te beschrijven en aan te bieden op de vernieuwde website. Er komt een afwisseling tussen volledig rolstoeltoegankelijke paden en meer onverharde en avontuurlijke paden die de natuurbeleving kunnen verhogen. De functionele inrichtingen worden overal verhoogd. Er wordt ook ingezet op het opbouwen van een community met de doelgroep en die ook te betrekken bij de ontwikkeling van bijvoorbeeld revalidatie- en oefenprogramma's en een demodag met alle terreinrolstoelmodellen.

In het reguliere beleid en bij de terreininrichting wordt door diverse beheerders nu al rekening gehouden met toegankelijkheid voor iedereen. De resultaten van dit project hebben als doel ertoe bij te dragen dat bij de inrichting altijd de reflex aanwezig is om toegankelijkheid, in het bijzonder voor personen met verminderde mobiliteit, op te nemen in de planning van de terreininrichting. Vanuit die optiek werkt het project Revalideren in het bos aan twee eindproducten. Eén is de eindrapportage waarin bekeken wordt hoe de resultaten van deze casestudy het reguliere beleid rond toegankelijkheid van terreinen van Natuur en Bos en van andere beheerders kan ondersteunen en ook bevorderen. Het tweede is een afrondend overleg met de doelgroep en de partners. Uit het project Parkbos Gent wordt bekeken of er een samenwerkingsmodel voorgesteld kan worden. De noodzaak hiertoe is gegroeid vanuit het besef dat voor een toegankelijkheid voor iedereen naast terreinbeheerders ook andere partners een rol moeten spelen. Denk maar aan de lokale besturen, Sport Vlaanderen, de doelgroep-vzw's, zorgverleners enzovoort. In het project Revalideren in het bos gaf Inter advies tijdens een terreinbezoek aan het Parkbos Gent. Het advies wordt verwerkt in de projectresultaten en de terreincommunicatie. Inter wordt uitgenodigd bij het afrondend overleg. Zij zijn dus betrokken.

Wat uw voorlaatste vraag betreft: ja, nu al worden lokale besturen gestimuleerd om via diverse subsidies toegankelijke natuur dicht bij alle mensen te voorzien. Zo zijn er verschillende projectoproepen zoals Natuur in je Buurt bijvoorbeeld, er is

de projectoproep Groene Rand, er is de projectsubsidie Openstelling voor de uitvoering van eenmalige inrichtingswerken die de sociale functie van een terrein bevorderen, en er worden ook subsidies toegekend in het kader van natuurbeheerplannen. Ten slotte is er ook onze bosdoelstelling 'meer bossen in steden'. In het bijzonder in de stadsbossen moeten we zorgen voor meer groen, zodat we natuur en natuurbeleving dichterbij iedereen brengen. Zoals u weet, heeft de stad Gent een award gewonnen. Zij hadden het afgelopen jaar de meeste bossen geplant. Zij zijn heel goed bezig. Dat mag ook eens gezegd worden.

Wat uw laatste vraag over de communicatie betreft: dit zal in de loop van 2022 worden gecommuniceerd.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Dank u, minister, voor uw zeer omstandige antwoord. We besteden terecht heel veel aandacht aan toegankelijke natuur. In de communicatie moeten we ook bewustwording meenemen, zodat mensen altijd de reflex maken richting toegankelijkheid, niet alleen bij het ontwerpen van gebouwen, maar ook als het de toegankelijkheid van natuur betreft. Ik zag dat het huidige vademecum van 2006 dateert. Het is misschien nuttig dat dit met de huidige inzichten wordt aangevuld of bijgewerkt. Behalve deze suggestie heeft uw antwoord me volledig voldaan. Ik heb geen bijkomende vragen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dit is een superinteressante vraag van collega Coenegrachts. Misschien kom ik nu ook wel tussen omdat ik in 2006 meegewerkt heb aan dat Vademecum Integrale toegankelijkheid. Dat is een boekwerk geweest waar heel veel overleg rond gepleegd is en dat heel belangrijke principes bevat, die op het terrein eigenlijk veel te weinig worden toegepast. Ik steun dus de suggestie van collega Coenegrachts om dat te actualiseren en het dan massaal te gaan promoten bij de lokale besturen en bij iedereen die openbaar groen en natuurgebieden aanlegt. Want het gaat soms om heel eenvoudige principes die men vergeet toe te passen en die toch een wereld van verschil kunnen maken voor mensen met een beperkte mobiliteit.

In die zin wil ik de vraag van collega Coenegrachts heel graag ondersteunen om dat te actualiseren en massaal te delen onder iedereen die openbaar groen en natuurgebieden aanlegt, waar iedereen terecht zou moeten kunnen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik steun eveneens het initiatief dat de heer Coenegrachts hier neemt. Het lijkt niet evident, maar er zijn, zoals gezegd, soms heel kleine ingrepen. Ik denk dat het ook interessant is om de lokale besturen op de hoogte te brengen van wat daar juist mogelijk is en van de verschillende alternatieven die ze kunnen toepassen, want ik denk dat daar ook wel vraag naar kan zijn. Maar het is ongetwijfeld een goed voorstel.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Ik ben ook heel tevreden met de vraag van collega Coenegrachts. Ik vind het belangrijk dat er ook in deze commissie aandacht gaat naar mensen met een beperking en dat iedereen meekan in onze samenleving. Het is ook belangrijk dat iedereen echt kan genieten van onze mooie natuur.

Ik denk dat er inderdaad nood is om in het kader van de toegankelijkheid de lokale besturen daar ook meer aandacht aan te laten geven. Heel veel lokale besturen zijn momenteel ook het toegankelijkheidscharter aan het ondertekenen. Ik denk dat er wat dat betreft ook meer aandacht naar dat natuurluik mag gaan. Ik zou dus heel graag een oproep willen doen om dat mee te nemen en het signaal te

geven dat er een hart is voor iedereen vanuit onze commissie. Dat is eigenlijk ook mijn persoonlijke slogan, maar ik vind het echt heel belangrijk om dat mee te nemen, zodat iedereen mee kan genieten van onze mooie natuur.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik ben het eens met alle tussenkomsten. Het is goed dat jullie dat vademecum nog eens op de radar hebben gezet. Ik zal inderdaad vragen om dat op basis van de nieuwe bevindingen toch eens te actualiseren.

Ik ben het ook eens, mevrouw Schauvliege, dat zeker de eenvoudigere maatregelen wat meer bekend moeten worden gemaakt. Ik ga eens kijken om daar via het ANB werk van te maken, misschien ook met een studiedag voor lokale besturen en terreinbeheerders.

Ik vind het dus een goede suggestie van allen. Ik zal het sowieso doen.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Het is fijn dat we het allemaal eens zijn. Dan is er ook weinig slotreactie te geven, behalve dat het mij opviel – en dat is het fijne aan de politiek – dat collega Schauvliege en ik vandaag op een ongelooflijke rollercoaster zitten van dingen waar we het wel en niet over eens zijn. We hebben al alle uiteinden van het spectrum gehad. Maar ik ben blij dat we ook de goede kant zien vandaag. (*Gelach*)

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de thema-audit Omgevingsvergunningen – 630 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, ik heb een vraag over de thema-audit Omgevingsvergunningen die Audit Vlaanderen tussen juli 2020 en september 2021 heeft uitgevoerd bij vijftien lokale besturen. De resultaten werden gebundeld in een globaal rapport.

De algemene vaststelling is dat lokale besturen de wettelijke termijnen alvast voldoende halen. Maar er zijn natuurlijk, en gelukkig maar, ook aanbevelingen om het proces nog te verbeteren, en een efficiëntere en integere, meer kwaliteitsvolle aanpak te garanderen. Er wordt bijvoorbeeld onvoldoende gebruikgemaakt van ondersteunende instrumenten, nuttige informatie wordt te beperkt gedeeld en hergebruikt, de kwaliteitscontroles zijn voor verbetering vatbaar, er wordt niet genoeg gemonitord. Ook rond digitalisering is er zeker nog wat werk, maar dat hebben we vorige week ook besproken in uw beleidsnota. Verder zou de onafhankelijke positie van de stedenbouwkundig ambtenaar kunnen verbeteren, en zou kennis en expertise beter verankerd en gestructureerd moeten worden.

Audit Vlaanderen definieerde ook zestien goede praktijken die inspiratie kunnen bieden voor andere lokale besturen, en ik zou u willen vragen, minister, hoe u zelf deze audit evalueert.

In welke mate, rekening houdend met die conclusies, zou u die belemmeringen op het omgevingsvergunningproces kunnen aanpakken? Welke initiatieven kunt u hiervoor nemen?

Voorziet u in een aanpak over de verschillende bestuursniveaus heen?

Hoe kunnen we de goede praktijken die ook uit dat onderzoek kwamen – dat mogen we niet vergeten – delen met de andere lokale besturen over Vlaanderen heen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Er zijn inderdaad zeker ook positieve punten aan deze audit, zoals u ook benadrukt hebt. Over het algemeen verloopt het vergunningsproces consequent, worden de wettelijke termijnen gerespecteerd, en is er ruimte voor overleg. Men is ook volledig overgeschakeld op een digitale werking.

Maar Audit Vlaanderen stelt ook een aantal verbeterpunten op, en het is natuurlijk altijd interessant om daarnaar te kijken. Het gaat onder andere over het opstellen en werken volgens een deontologische code, om het beschermen van de onafhankelijke positie van de omgevingsambtenaar, en het inschakelen van voldoende personeel en competenties.

Audit Vlaanderen wijst er ook op dat in sommige besturen onvoldoende gebruikgemaakt wordt van ondersteunende elementen, zoals checklists, een stappenplan voor elke procedurestap, enzovoort. Er is ook weinig ruimte voor interne optimalisatie van het proces, door te veel focus op het dossier zelf, en er is weinig ruimte voor kwaliteitscontrole.

Belangrijk vind ik ook en vooral de aandachtspunten voor de interbestuurlijke aanpak die de audit aan het licht brengt. Zo is er onvoldoende kennisdeling en gegevensuitwisseling tussen de bestuursniveaus, is er nood aan bijsturing van de advisering vanuit Vlaanderen, en is er te weinig hergebruik van informatie en data uit het Omgevingsloket. Enkele van deze elementen komen ook aan bod in de evaluatiestudie van het Omgevingsvergunningsdecreet, die ik ook aan het parlement heb overgemaakt. Ik zal beide dan ook aan elkaar koppelen, en de komende weken ook een aantal voorstellen brengen aan de Vlaamse Regering om het vergunningsproces beter te maken, aan de hand van deze evaluatiestudie. Ik zal dan uiteraard ook de bevindingen uit de audit meenemen.

Bij belangrijke aanpassingen aan de regelgeving als gevolg van deze evaluatie en audit, moeten we ook tijdig inzetten op communicatie en ondersteuning. Kennisdeling van het departement met andere overheden is essentieel. Hierbij kan gedacht worden aan webinars, dynamische handleidingen, kennisnetwerken, richtlijnen, enzovoort. De atriawerking moet opnieuw hét centrale punt worden voor overleg en kennisdeling tussen de bestuursniveaus die bij het vergunningsproces betrokken zijn. Daar ben ik het dus heel fel eens met wat uit die audit aan het licht is gekomen, over gegevensuitwisseling tussen de bestuursniveaus in. We gaan daaromtrent dus een aantal voorstellen doen.

Ik kom tot uw vierde vraag. Audit Vlaanderen heeft deze goede praktijken reeds op hun website gepubliceerd. De gemeenten kunnen hiermee reeds aan de slag. Het Departement Omgeving bekijkt hoe deze goede praktijken kunnen worden opgenomen in de lokale atriawerking. Een aantal documenten en sjablonen staan reeds op de website van het Omgevingsloket. We zullen nagaan of deze moeten worden aangevuld of bijgesteld, en we zullen de lokale besturen hierop attent maken. Belangrijk hierbij is wel dat deze informatie natuurlijk up-to-date blijft bij latere wijzigingen. Want dat is ook niet altijd het geval.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Dank u wel, minister. Het is fijn dat u ook aan de slag wilt met die conclusies. Ik denk dat dat nodig is. Waar we het proces

kunnen verbeteren, moeten we dat zeker doen. Waar we die kennis beter kunnen verankeren, moeten we dat doen. Waar we bestuursniveaus beter met elkaar kunnen laten samenwerken, moeten we dat absoluut doen.

Er zijn natuurlijk ook – maar dan zitten we opnieuw in de discussie van vorige week over uw beleidsnota – nog wel aanpassingen nodig aan de regelgeving zelf. Maar ook daar kijkt u naar vereenvoudigingen en naar het makkelijker toepasbaar maken voor de burger, en naar de burger begripvol maken voor die wetgeving. Ik denk dat we daar op het juiste traject zitten. Ik kijk uit naar de concrete voorstellen om aan deze audit tegemoet te komen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik moet ook deze keer collega Coenegrachts gelijk geven. Op het gebied van vergunningen zijn er de laatste jaren heel veel wijzigingen doorgevoerd. Ook naar de opleiding toe zijn er belangrijke stappen gezet, zowel in studieopleidingen als cursussen daarover naderhand. Maar we moeten toch vaststellen dat er bij verschillende lokale besturen een tekort is aan mensen die daartoe de mogelijkheid hebben of de studies daarvoor gedaan hebben. Waar kan er dus bijgestuurd worden zodat er op dat vlak toch zeker de nodige capaciteiten aanwezig zijn en lokale besturen daar gebruik van kunnen maken? Nogmaals, het is veel te belangrijk om dat los te laten.

U geeft ook terecht aan, minister, dat er verbeteringen in kunnen zijn, dat er altijd voldoende personeel moet zijn om deze zaken te kunnen begeleiden, de vergunningen uit te schrijven en naderhand de controle erop te doen, en om die dienst ruimtelijke ordening ook lokaal uit te breiden. We hebben ook gezien met de ontvoogding van de lokale besturen dat deze functies er moeten zijn. Dus ook qua beschikbaarheid van personeel is dat zeer belangrijk naar de lokale besturen toe.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil kort even aansluiten en eerst en vooral de collega bedanken voor de vraagstelling en ten tweede de minister bedanken voor het engagement om met de audit aan de slag te gaan. Het is belangrijk dat we als hogere overheid ook kijken op welke manier we andere overheden kunnen ondersteunen bij hun besluitvorming, zeker met de kennis en de ervaring die bij de hogere overheden aanwezig is.

Minister, ik wil gewoon kort even de vraag in herinnering brengen die ik al een tijdje geleden gesteld heb, maar die daarnet onder andere bij het voorstel van resolutie opnieuw aan bod kwam. De adviesverlening moet natuurlijk heel duidelijk en eenduidig zijn. Maar bij adviesverlening rond bijvoorbeeld watergevoelige gebieden hebben we vastgesteld dat daar waar de Vlaamse overheid positieve adviezen gaf, er uiteindelijk door diezelfde Vlaamse overheid wel in beroep is gegaan wanneer de gemeente eenmaal een positieve besluitvorming had genomen.

U hebt toen aangegeven dat dat mogelijk op basis van meer recente informatie was. Maar het is natuurlijk heel moeilijk om op die manier rechtszeker enerzijds informatie te geven, want die lokale besturen geven ook informatie aan mensen die aanvragen indienen, en anderzijds een juiste besluitvorming te kunnen nemen. U zou daar ook actie voor ondernemen om dat opnieuw scherp te stellen of op één lijn te zetten. Ik weet niet in welke mate dat ondertussen is kunnen gebeuren. Maar ik wil dat toch even in herinnering brengen omdat het natuurlijk belangrijk is dat men moet kunnen rekenen op correcte adviesverlening.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, dank u voor de tussenkomsten. Collega Pieters, het is natuurlijk aan de gemeenten om ook de juiste expertise in hun administratie te hebben. Vlaanderen legt geen diploma-eisen op, voor alle duidelijkheid. Ik wil echter wel nadenken over extra opleidingen op maat vanuit het Departement Omgeving. Dat lijkt me misschien niet slecht, ook met het oog op eenvormigheid. Dat zal ik dus zeker bekijken.

Collega Rombouts, ik ben het ermee eens dat advisering vanuit Vlaanderen eenduidig moet zijn. Dat klopt. Ik zie ook soms dat dat niet altijd het geval is. Ik wil dat zeker aanpakken. Ik ga daar echter nog niet op vooruitlopen. Ik wil eerst besprekingen houden met de diverse diensten over hoe we dat kunnen verbeteren, zodat ik daar dan op de juiste manier een antwoord op kan bieden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Joke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het begrip 'verharding' en de aanleg met kunstgras – 645 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (CD&V): Voorzitter, minister, ik heb een vraagje over de term 'verharding'. We zijn het er allemaal over eens dat er in Vlaanderen ontharding en minder verharding moet zijn, maar ik stel vast dat er op het terrein wel wat verwarring is over wat daar nu precies onder moet worden verstaan. Ik denk dat het goed is dat we dat hier vandaag wat kunnen verduidelijken. Ik heb de jongste tijd een paar praktijkvoorbeelden gezien. Ik heb daar ook vragen over gekregen. De ene ging over kunstgras, de andere over kiezelverharding. Op de website van het Departement Omgeving staat bijvoorbeeld te lezen over kunstgras: "Of kunstgras al dan niet als een verharding kan worden beschouwd, is een feitenkwestie die geval per geval beoordeeld moet worden op basis van de (...) aanleg van het kunstgras. Wanneer materialen (...) of procedés worden gebruikt die de grond (gedeeltelijk) verharderen, is sprake van verharding."

Dezelfde redenering wordt opgebouwd met betrekking tot kiezels. Het waterdoorlatend karakter speelt geen rol om te bepalen of die al dan niet als een verharding worden gezien. In de regelgeving inzake ruimtelijke ordening wordt dat onderscheid ook niet echt gemaakt. Verharding in het algemeen wordt in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) als een constructie beschouwd, en de creatie van een constructie is vergunningsplichtig. Verder moet ook worden gezegd dat het plaatsen van niet-overdekte constructies in bepaalde gevallen ook vrijgesteld is van vergunningsplicht. Toch is het zo dat dit voor verwarring zorgt op het terrein. Het lijkt immers contra-intuïtief dat een waterdoorlatend materiaal als verharding wordt aanzien.

Minister, daarom heb ik een paar vragen. Lijkt het u zinvol om de term 'verharding' duidelijk op te nemen in de codex, zodat dat voor iedereen duidelijk is en er geen interpretaties zijn op het terrein, met het ene gemeentebestuur dat iets wel toelaat en het andere niet, bijvoorbeeld? Kan de waterdoorlaatbaarheid van een materiaal worden meegenomen in de overweging of er al dan niet kan worden gesproken van verharding? Overweegt u eventueel om een vrijstelling voor waterdoorlatende materialen op te nemen in de VCRO?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Schauvliege, dank u voor de vraag. Die is zeer actueel: ik krijg daar ook redelijk wat mails over. Het is dus goed dat we de vraag ook hier behandelen.

Verharding is inderdaad niet gedefinieerd in de VCRO of de regelgeving inzake ruimtelijke ordening, net zomin als bijvoorbeeld 'gebouw' gedefinieerd is. Het begrip 'verharding' moet dan ook net als 'gebouw' in zijn normale betekenis worden gebruikt. Statistiek Vlaanderen hanteert de volgende definitie van 'verharding', wat gelijkstaat met 'bodemafdekking' of 'bodemafdichting': "het aanbrengen van artificiële, (...) ondoorlaatbare materialen waardoor essentiële ecosysteemfuncties van de bodem verloren gaan".

Wat precies het materiaalgebruik is, speelt dus geen rol om te bepalen of een handeling als verharding wordt aanzien. Verharding is dus niet het gevolg van het al dan niet waterdoorlatend zijn van het materiaal, maar wel van het feit dat men de natuurlijke bodem op een kunstmatige manier afdekt. Bepaalde materialen zijn halfdoorlatend, zoals grindverharding. Andere materialen zijn niet-doorlatend, zoals asfalt. Tegenwoordig heb je echter ook nieuwe materialen die wel semi-doorlatend zijn, zoals bijvoorbeeld waterdoorlatende klinkerverharding. Dat is iets wat iedereen misschien toch ook als verharding beschouwt, maar dat toch waterdoorlatend is.

Als het gaat over het al dan niet vergunningsplichtig zijn van verhardingen geeft u terecht aan dat verhardingen in beginsel constructies zijn die dus ook in beginsel vergunningsplichtig zijn. Als men bijvoorbeeld van een weide een paardenpiste maakt, waarbij men voorziet in drainage, een stabilisatie van de ondergrond, een foliedoek en een zandbed, is er sprake van een vergunningsplichtige handeling.

Sportvelden worden meer en meer aangelegd in kunstgras, zowel voor voetbal als minivoetbal, hockey en dergelijke. Onder de toplaag wordt de bodem sterk samengedrukt, vaak gestabiliseerd, en wordt een folielaag voorzien. Dat zijn allemaal handelingen die de bodem afdekken en een kunstmatige laag aanbrengen boven op de bodem, waardoor essentiële ecosysteemfuncties verloren gaan. Ook water langer vasthouden en laten infiltreren kan daar niet meer op een natuurlijke manier, en daarom is dat dus vergunningsplichtig. De vergunningverlenende overheid kan eventueel voorwaarden opleggen. Ik denk dat het dus niet aangewezen is om kunstgras vrij te stellen van een vergunning.

Uiteraard zijn er vrijstellingen voor bepaalde verhardingen onder de voorwaarden die zijn vermeld in het vrijstellingenbesluit, zoals u weet.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (CD&V): Minister, ik hoop dat ik u goed begrepen heb, ik probeer het samen te vatten.

Als men de natuurlijke bodem afdekt, ook al is dat waterdoorlatend, wordt dat gezien als een verharding en is het vergunningsplichtig. Dit is heel duidelijk, het kan voor veel mensen de onduidelijkheid wegnemen. De lokale besturen kunnen hier ook mee aan de slag gaan. Het lijkt mij een logische keuze. Het moet de bedoeling zijn om de natuurlijke bodem zoveel mogelijk te vrijwaren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobbacq aan Zuhair Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over criteria voor het weigeren van vergunningen op basis van ammoniakuitstoot – 666 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Tobbacq heeft het woord.

Bruno Tobbacq (Vooruit): Minister, op 29 oktober weigerde u een omgevingsvergunning voor het bedrijf Engie, de fameuze elektriciteitscentrale in Vilvoorde. Dit ging in tegen een unaniem gunstig advies van de Provinciale Omgevingsvergunningcommissie (POVC), omdat de stikstof- en vooral de ammoniakuitstoot – een van de mogelijke bronnen van stikstof – volgens uw beoordeling te hoog lagen. Dat is op zich een zure beslissing voor de aanvrager omdat die ammoniakuitstoot eigenlijk een gevolg was van het gebruik van de technologie 'Selective catalytic reduction' (SCR), precies bedoeld om de NOx-uitstoot te verlagen.

U verwijst in uw beslissing naar het stikstofarrest en de nood om de stikstofuitstoot in de mate van het mogelijke te beperken. Dat is een standpunt dat mijn partij – beweging moet ik nu zeggen – volledig deelt met u. Er is wel een probleem met de voorspelbaarheid van de manier waarop de regels op dit moment worden toegepast door u.

In uw ministeriële instructie is er voor NOx'en een minimumdrempel van 1 procent van de kritische depositiewaarde, dat is lager dan oorspronkelijk voorzien was. Het is mogelijk om een passende beoordeling te hanteren om tot 5 procent te komen als de best beschikbare technieken (BBT) worden toegepast. Voor ammoniak (NH₃) bestaat er in de ministeriële instructie – tenminste voor industriële toepassingen – daarentegen géén abstracte minimumdrempel, maar is er een puur individuele beoordeling, waarbij maximaal moet worden ingezet op ammoniakreducties.

Er staat een voetnoot 25 in die ministeriële instructie die duidelijk aangeeft en erkent dat het mogelijk is dat maatregelen voor de reductie van NOx – voor NOx is er wel een bindende norm – leiden tot beperkte toename van ammoniak, maar dat zo'n toename geen onoverkomelijke horde mag vormen voor het toekennen van vergunningen.

Nu lezen we, niet in de vergunning maar wel in de pers, dat de ammoniakuitstoot in Vilvoorde volgens u niet beperkt zou zijn, en dat daardoor geen vergunning kan worden verleend. Zowel voor de beoordeling van dit project als voor toekomstige initiatiefnemers lijkt het mij toch wel nuttig om een aantal zaken op te klaren, want de criteria die u hanteert voor ammoniak in industriële toepassingen zijn vrij vaag.

Aangezien u in de ministeriële instructie geen abstracte drempel hebt: welke criteria voor ammoniak worden er dan wel heel concreet gehanteerd bij het al dan niet toekennen van vergunningen en het beoordelen van wat beperkt of niet beperkt is? Kunt u wat meer uitleg geven bij die individuele beoordeling voor wat de uitstoot van ammoniak betreft? Volgens het milieueffectrapport (MER) was het in deze concreet zo dat er op een principe van 8700 draaiuren 107 ton ammoniakuitstoot zou zijn met gebruik van de technologie van SCR. Het MER wijst er ook op dat er in de praktijk eigenlijk maximum maar 5000 draaiuren zouden zijn. Dat komt neer op 61 ton uitstoot. De omgevingsvergunningcommissie verwijst naar de mogelijkheid om in de vergunning op te nemen dat er maximum 45 ton ammoniak zou worden uitgestoten. Geen van die cijfers is door u concreet weerhouden, denk ik. Toch niet voor zover wij kunnen weten, of vernemen in de pers. Wat is volgens u een beperkte uitstoot, en wat is volgens u een beperkte aanvaardbare uitstoot in industriële processen?

Ten laatste: zou Engie wel een vergunning kunnen krijgen als het geen SCR zou toepassen en dus in de praktijk meer NOx zou uitstoten, maar minder ammoniak? Ik stel die vraag omdat het opvallend is dat voor deze vergunning een negatieve beslissing valt, terwijl er op dit moment op hetzelfde terrein een installatie staat, een stoom- en gasturbine (STEG), die een eeuwigdurende vergunning heeft voor een uitstoot van 900 ton NOx. Dat is een beetje eigenaardig, als u weet dat die daar perfect kan draaien, terwijl een project met een veel lagere uitstoot door u geweigerd wordt. In het belang van de rechtszekerheid had ik toch graag wat toelichting gehad bij die beslissing, minister.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega, u weet dat de kaders van 2016 uit de voorlopige Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) van vorige legislatuur vernietigd zijn door het stikstofarrest van 25 februari 2021 van de Raad voor Vergunningen-betwistingen. In afwachting van een definitieve PAS, heb ik als bevoegde minister een ministeriële instructie uitgevaardigd en aan mijn administraties meegegeven om de vergunningsverlening niet toe te laten. Als u het arrest goed leest dan ziet u dat we geen al te gekke dingen kunnen vergunnen. We moeten voorzichtig zijn met bijkomende, nieuwe dossiers met stikstofuitstoot, en dat we daarin met omzichtigheid te werk gaan is ook niet meer dan normaal, denk ik.

Er zijn heel wat procedures en verschillende adviezen geweest. U verwijst naar het advies van de GOVC. U weet dat ik, bijvoorbeeld als het gaat over windmolens, ongunstige adviezen van de GOVC soms niet volg en toch vergun. Dat kunt u nakijken. In dit geval had de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) geen advies gegeven. Dat is toch heel belangrijk, zeker voor wat het aspect lucht betreft. De VMM heeft daar dus geen vergunning verleend. Het schepencollege van Vilvoorde, met Vooruit, Open Vld en Groen, gaf een gunstig advies. Het schepencollege van Grimbergen, met de N-VA, Open Vld en nog een lokale partij, gaf een ongunstig advies.

Wat betreft de beslissing om de vergunning te weigeren, is het zo dat er verschillende SBZ-H's (speciale beschermingszones van de Habitatrichtlijn) in de omgeving zijn. U moet de kaart eens goed bekijken, dan ziet u dat daar verschillende speciale beschermingszones (SBZ's) gelegen zijn. U weet dat het in het geval van ammoniakuitstoot gaat om neerslag die meteen neerkomt op die SBZ's. Het gaat hier ook over bijkomende stikstofuitstoot, niet over een gascentrale die al dan niet opnieuw een vergunning moet krijgen. Dit is iets bijkomend.

De passende beoordeling bij het project-MER houdt rekening met deze uitstoot van 535 ton NOx en 107 ton ammoniak. Op 8 oktober diende de aanvrager een nota in op het Omgevingsloket met het engagement om de uitstoot te verlagen naar 350 ton NOx en 45 ton ammoniak. In het project-MER was er evenwel bij de technische haalbaarheid van SCR geoordeeld dat verdere uitstootverlagingen technisch niet eenvoudig zijn en dat hiervoor verdere investeringen noodzakelijk zijn.

In de nota wordt niet aangetoond hoe deze reducties technisch kunnen worden gerealiseerd. Als de aanvrager met het engagement komt om de uitstoot beduidend te verlagen naar 350 ton NOx en 45 ton ammoniak, maar niet aantoont hoe hij dat wil doen en het in het project-MER niet duidelijk is hoe en in welke zin het technisch haalbaar is, dan zou het wat raar zijn indien ik als minister een vergunning zou verlenen. Want als ik een vergunning zou verlenen, zou iedereen in het parlement zeggen dat ik een blanco cheque geef, dat ik een vergunning geef zonder te weten hoe men die aanpassingen zal doen. Zo doe ik niet aan vergunningverlening. Minstens dient de nieuwe passende beoordeling of het aangepaste MER te worden toegevoegd aan het dossier en moet er ook een nieuw openbaar onderzoek zijn. Ik denk dat we het daar allemaal over eens zijn.

De installatie gebruikt een katalysator SCR om de NOx-uitstoot te verminderen. Hierdoor ontstaan er inderdaad grote ammoniakverliezen. De impactscore is 2,2 procent, in hoofdzaak veroorzaakt door ammoniakdepositie. Volgens de passende beoordeling is de impact op nabijgelegen SBZ's aanvaardbaar omdat hier in maaibeheer wordt gedaan, waarbij stikstof wordt afgevoerd. Maaibeheer vindt evenwel plaats in het kader van een natuurbeheerplan en is een instandhoudingsmaatregel. Ik verwijs naar artikel 36ter, paragraaf 1, van het Natuurdecreet. Dit herstelbeheer is hoe dan ook noodzakelijk in functie van het herstel van de habitat. Maaibeheer is geen mitigerende maatregel in functie van voorliggend project, zodat hier geen rekening mee kan worden gehouden bij het project. Dat is ook PAS-rechtspraak van het Hof van Justitie. De passende beoordeling laat zo ook cumulatieve effecten toe. Ontelbare projecten zouden volgens deze redenering dan maaibeheer kunnen toe-eigenen. Als je er de rechtspraak van het Hof van Justitie over PAS op naslaat, kunnen we hier geen rekening mee houden.

De passende beoordeling is niet in lijn met de instructie. De passende beoordeling houdt rekening met een drempel van 0,3 kilo en beoordeelt ammoniak en NOx gezamenlijk. De instructie houdt rekening met een relatieve drempel van 1 procent in functie van de kritische depositiewaarde (KDW) met een maximum van 0,3. Die drempel van 1 procent geldt bovendien enkel voor de NOx en niet voor de ammoniak. Volgens de instructie kan de impact van ammoniak enkel samen met NOx worden beoordeeld indien de uitstoot door maatregelen om de NOx te verminderen beperkt is. Ik ga ervan uit dat we het er allemaal over eens zijn dat 100.000 kilo ammoniak niet beperkt is. Als je dat vergelijkt met de landbouwstallen die we het afgelopen jaar helaas ook hebben moeten weigeren ... Daar gaat dat meestal over 5000 of 6000 kilo per jaar en hier gaat het over 100.000 kilo ammoniak. Dat is niet beperkt. De impact van de depositie, die neerslag op de natuur, is ook veel groter bij ammoniak dan bij NOx. De instructie werd verkeerd toegepast, zodat uit de aanvraag niet blijkt waarom de impact van ammoniak niet significant is.

Uit het dossier blijkt niet waarom de ammoniakuitstoot niet kan worden verminderd. Dat is natuurlijk een belangrijke reden waarom we geweigerd hebben. Daar blijf ik ook bij. Men toont niet aan hoe men die uitstoot kan verminderen: door technieken, afhangen, afstellen SCR. De natuurschade is groter door ammoniakuitstoot dan door NOx-uitstoot. Uit het dossier blijkt dus niet dat natuurschade kan worden vermeden. Dat blijkt nergens uit. Artikel 16 van het Natuurdecreet, de Natuurtoets, stelt dat een vergunning slechts kan worden verleend indien geen vermijdbare schade wordt veroorzaakt. De afzonderlijke impact van ammoniak en NOx werd ook niet in kaart gebracht. Stikstof heeft ook een impact op het VEN-gebied (Vlaams Ecologisch Netwerk). De VEN-toets werd ook niet correct toegepast in dezen. Er werd ook niet aangetoond dat de schade onherstelbaar is.

Tot zover een korte toelichting van de verschillende elementen. Ten eerste is die ammoniakuitstoot van 100.000 kilogram niet beperkt. Los daarvan geeft de aanvrager in het dossier aan dat hij eigenlijk wel weet dat die uitstoot veel te hoog is en zegt hij die te zullen verminderen. In het project-MER stelt men vragen bij die technische haalbaarheid, omdat die niet wordt aangetoond. Ik denk dat het essentieel is dat er een nieuwe passende beoordeling, een aangepast MER of iets dergelijks toegevoegd had moeten worden aan het dossier, een nieuw onderzoek om aan te geven hoe men dat ging realiseren zodat er geen impact is op nabijgelegen SBZ's. Ik herhaal dat heden ten dage Jan en alleman naar de rechtbank stapt zodra een vergunning wordt verleend met enige impact. We kunnen in de tussentijd dus geen risico's nemen. Dat alles heeft ertoe geleid dat we het dossier hebben moeten weigeren, met als belangrijkste reden het niet aantonen van de manier waarop men de uitstoot zou verminderen, en dat is volgens mij wel essentieel.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Dank u wel, minister. Ik kan me in een deel van uw antwoord wel vinden, minstens in het principe dat men probeert om in de mate van het mogelijke de uitstoot van stikstof – of het nu via NOx of via ammoniak is – in te perken. Daar kan ik me volledig achter scharen.

Wat u niet doet, is antwoorden op de concrete vraag wat dan volgens u beperkt is of niet beperkt. Want u verwijst in uw antwoord keer op keer naar die 100.000 kilogram ammoniak, terwijl in het MER eigenlijk wordt uitgegaan, op basis van het aantal voorziene draaiuren, van maximaal 61 ton. Dat zijn er dus 6000. Is dat wel beperkt? Is dat niet beperkt? U schaatst daar wat rond in uw antwoord. U zegt dat men heeft aangevoerd te reduceren tot 350 ton NOx en 45 ton ammoniak, maar dat men dat niet voldoende kan aantonen. Daarmee hebt u eigenlijk niet geantwoord op de vraag wanneer het dan effectief aantoonbaar zou zijn dat men dat kon, wanneer het dan wel beperkt zou zijn. Wanneer zou dat als criterium, als cijfer, voldoende zijn? U blijft daar vrij vaag over. Dat vind ik jammer, want er zijn natuurlijk nog andere projecten, of het nu in de Antwerpse haven of op het Vlaamse platteland is, die gepaard gaan met vrij veel of zelfs zeer veel ammoniak- en stikstofuitstoot. Alleen maar zeggen dat u het als minister beperkt vindt en te weinig geloofwaardig, is natuurlijk niet echt een sterk juridisch argument om een vergunning toe te kennen of te weigeren.

Mijn vraag was vooral gericht op het creëren van rechtszekerheid, maar ik heb niet de indruk dat u met uw antwoord veel rechtszekerheid hebt gecreëerd, al was het maar omdat u blijft verwijzen naar het cijfer van 100.000 kilogram. Dat klinkt indrukwekkend, dat is ook indrukwekkend. Ik zou, voor alle duidelijkheid, liever hebben dat er nooit zoveel uitgestoten zou worden. Maar er wordt zelfs in de MER-beoordeling van de oorspronkelijke vergunningsaanvraag in de realiteit nooit gesproken over een uitstoot van 107 ton, die er in de praktijk zou zijn. Ik vind dus dat u inzake het creëren van rechtszekerheid niet echt hebt geantwoord op mijn vraag in dezen. Ik zou u dat graag horen doen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega Tobback, hartelijk dank voor uw vraagstelling. Ik wil me hierbij aansluiten. Het lijkt me zeer belangrijk dat de minister extra duidelijkheid verschaft aan haar administratie hoe zij die ministeriële instructie moeten interpreteren. Want u geeft aan dat ze dat fout hebben gedaan, maar niets garandeert mij dat ze dat in andere dossiers ook niet fout zouden doen. Dus, minister, hebt u bijkomende instructies gegeven aan uw administratie zodanig dat in heel Vlaanderen op dezelfde manier – hetzij door de provincies, hetzij door de Vlaamse overheid – dezelfde interpretatie aan die ministeriële instructie gegeven kan worden?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, ik wil me aansluiten bij deze vraagstelling, omdat we in het verleden al verschillende keren debatten over de impact van stikstof hebben gehad. En ik moet zeggen dat de laatste vraagstelling van collega Tobback of Engie/Electrabel wel een vergunning zou krijgen als het bedrijf minder zijn best zou doen – met name geen SCR-toepassing en dus meer NOx uitstoten maar wel NH3 – een vraag is die velen zich al gesteld hebben. Ze geeft ook de kronkel weer waarlangs er iets in het tijdelijk kader van de regelgeving is geslopen dat de wenkbrauwen doet fronsen. Voor een plant is stikstof altijd stikstof. Of het nu van ammoniak of van NOx komt, dat heeft naar impact geen enkel verschil. Het slaat op een andere manier neer, de afstand kan verschillend zijn, maar het plantje zal op dezelfde manier op de stikstof reageren. In die zin, minister, hebben we al verschillende keren aangekaart dat het belangrijk is dat we zo spoedig mogelijk

een duidelijk rechtszeker kader krijgen voor eenieder. Zo kunnen op een correcte manier de vergunningen verleend worden en kunnen we de bedrijfsvoering rechtszekerheid bieden. Daarbij stelt zich de vraag om de rechtsonzekerheden en de verschillen die discutabel zijn – u hebt zelf, minister, naar de rechtbank verwezen – of discriminerend of aanvechtbaar, in een toekomstig kader achterwege te laten.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik heb toch een kleine bedenking bij wat collega Tobback aangaf met de eeuwig verleende vergunning voor de oude centrale. Misschien is de vraag overbodig maar ik wil ze toch stellen. In welke mate is het huidige centrale emission trading scheme (ETS) eraan verbonden en dienen zij daaraan verplicht volgens de ETS-normen aanpassingen te doen, ja of neen? En dan zijn het natuurlijk kosten-baten, want zoals ik het begrijp is ook Engie eigenaar van de oude centrale.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Het is bijzonder om te horen, collega's, dat men lijkt te vinden dat we meer stikstof moeten uitstoten, terwijl we het eigenlijk toch in de andere richting moeten zoeken. We zijn nu al even met een definitief kader bezig en als je de toestanden ziet van de habitats en de KDW's die bijna overal overschreden zijn, dan denk ik dat we toch wel de omgekeerde richting uit moeten. Maar in sommige tussenkomsten gaat het vooral over nog bijkomende vervuiling, want het gaat hier over bijkomende uitstoot, voor alle duidelijkheid. Ik vind het bijzonder om dit te horen, want we moeten, zoals jullie weten, stikstof, zowel de NOx'en als ammoniak, tegen 2030 met 50 procent naar beneden krijgen. Dat is de opdracht voor de volgende negen jaar. En u moet maar eens kijken naar alle habitats en SBZ's: overal is de kritische depositiewaarde zo goed als overschreden – ook in Vilvoorde, voor alle duidelijkheid. Ik stel voor dat jullie de kaarten goed bekijken. Jullie kunnen mij misschien verwijten dat ik wat voorzichtig ben. Ik ben ook voorzichtig geweest in de landbouwdossiers, zoals jullie weten. Toen vonden jullie dat allemaal prima, maar nu vinden jullie dat een probleem.

De beperking hangt natuurlijk ook af van het concrete aanvraagdossier, collega's. Dat spreekt voor zich, denk ik. Dat moet ook blijken uit een MER en een passende beoordeling. In dit dossier oordeelt het project-MER heel duidelijk dat er noodzakelijke investeringen nodig zijn om de uitstoot verder naar beneden te halen, maar er wordt niet uitgelegd hoe men dat gaat doen. Het hangt van dossier tot dossier af. Je kunt niet zeggen dat 1000 of 500 te veel is. Ik heb de kaart hier bij mij. U moet maar eens goed kijken naar de SBZ's die daarrond liggen. Ammoniak-uitstoot is neerslag die rechtstreeks op die habitats komt. In dit geval is het zo dat nog eens 100.000 kilo erbij te veel is.

Ik ga ook geen uitspraak doen over toekomstige dossiers. Wat Engie in dezen al dan niet moet doen, moet allemaal blijken uit een nieuw MER en een nieuwe passende beoordeling, als ze het dossier indienen. Belangrijk is natuurlijk dat we aan een oplossing moeten werken. Daar deel ik de meningen wel. We moeten werken naar een definitieve PAS en rechtszekerheid. De instructie die we hebben gemaakt, is heel streng, met de bedoeling dat er inderdaad zo weinig mogelijk bijkomende uitstoot is. Dat is een instructie, maar we zijn aan het werken aan een definitief PAS-kader. Ik hoop dat we dat tegen eind dit jaar kunnen afronden. Dat betekent niet alleen het kader, maar natuurlijk het gehele plan, met flankerend beleid, natuurherstel en noem maar op. Daar zijn we nu aan aan het werken. Ik denk dat dat de enige en de beste mogelijkheid zal zijn om een goed en robuust kader te hebben, dat voor eenieder rechtszekerheid zal brengen. In de tussentijd zijn we inderdaad streng.

We gaan ook niet vooruitlopen op dossiers die gaan komen. Ik ben ook de beroepsinstantie, dus ik kan niet zeggen hoe een nieuwe aanvraag kan worden beoordeeld. Ik kan daar geen uitspraak over doen. Dat zal moeten blijken uit nieuwe MER's en nieuwe passende beoordelingen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Dank u wel, minister. Ik moet zeggen dat de tweede poging niet veel duidelijker was dan de eerste. Ik neem aan dat dat bewust is, maar het is wel ongelukkig.

Voor alle duidelijkheid: u mag daar wat mij betreft bijzonder streng in zijn. Voor mij hoeft u ook aan deze centrale geen vergunning te geven, net zoals u aan geen enkel initiatief dat betrekking heeft op fossiele brandstof, nog eender welke vergunning moet geven van mij. Maar we weten allebei dat dat niet de realiteit is en dat het ook niet zo zal gebeuren. En dan is het wel belangrijk dat het voor aanvragers duidelijk is wanneer er wel zal worden geweigerd en wanneer niet. Dat is natuurlijk de essentie van een rechtssysteem.

U zegt dat de instructie streng is. De instructie mag zelfs nog veel strenger zijn, wat mij betreft. Maar wat ammoniak voor industriële processen betreft, is ze vooral vaag. Er staat namelijk geen duidelijk criterium in. Het criterium 'het hangt van dossier tot dossier af wat ik beperkt vind' is, met alle sympathie en alle respect, geen juridisch bindend criterium waar een aanvrager, een projectontwikkelaar of wie dan ook wat dan ook mee kan bij het inschatten of het de moeite is om eraan te beginnen of niet. Het is wel belangrijk om dat te garanderen.

U hebt mijn steun – en ik kan u die van heel mijn fractie garanderen – voor bijzonder strenge normen en regels en ook voor het toepassen van die bijzonder strenge normen en regels, maar dan moeten ze wel duidelijk zijn. Op dat vlak is hier nog een hele weg te gaan. Ik hoop in ieder geval dat we dezelfde gestrengheid en een even grote daadkracht zullen zien bij alle andere toekomstige projecten die dan met ammoniak te maken hebben. Maar ook daar zou ik ervoor pleiten dat u enige voorspelbaarheid in het systeem inbouwt, zodat we kunnen kijken – niet alleen wij als parlement, maar evengoed ook burgers die aanvragen willen indienen – wat kan en wat niet kan en men zich de moeite kan besparen als het niet nodig is. Dat is uiteindelijk ook uw rol. Ik vind dat u daar te vaag in blijft op dit ogenblik en dat u daarmee niemand echt veel verder helpt. Wees gerust streng, maar wees dan duidelijk streng.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.